

DECIZIE

20 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Victor Burduh
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilian Popescu
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral
cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, a procuraturii și a
instanțelor de judecată,

împotriva deciziei din 23 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au
respins apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura
Generală a Republicii Moldova, s-a admis apelul declarat de către Lilian Popescu și s-
a modificat hotărârea din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 19 martie 2018 Lilian Popescu, reprezentat de avocatul Ilie Gîlcă a depus
cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova,
intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la
repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire
penală, a procuraturii și a instanțelor de judecată.

În motivarea acțiunii a menționat că, la 20 martie 2017, de către DGUP a
Centrului National Anticorupție a fost emisă ordonanța prin care reclamantul a fost
recunoscut în calitate de bănuț, în comiterea infracțiunii prevăzute la art.326 alin.(2)
lit. b) Cod penal.

În ordonanța nominalizată, a fost indicat că Lilian Popescu este bănuț de
comiterea infracțiunii de trafic de influență, care, împreună cu o persoană
neidentificată de organul de urmărire penală, începând cu 14 martie 2017, a pretins
bani în mărime de 15 000 de lei, pentru sine sau pentru o alta persoană, susținând că
au influență asupra persoanelor publice din cadrul Primăriei Sociteni, r-nul Ialoveni,

membrii comisiei de licitare și a primarului satului Sociteni, pentru a-i determina ca să organizeze o noua licitație pentru darea în folosința a terenului proprietate publică, cu nr. cadastral 5529103327, la care câștigător să-1 declare pe Nicolai Cegan.

A mai relatat că prin mandatul judecătoresc din 20 martie 2017, emis de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis demersul procurorului și s-a autorizat amânarea aducerii la cunoștință bănuțului Lilian Popescu a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț din 20 martie 2017 și a drepturilor sale, pe un termen de 30 zile, cu calcularea termenului din data eliberării autorizației.

Prin încheierea din 20 martie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani s-a admis demersul procurorului și s-a autorizat efectuarea măsurilor speciale de investigații și anume: interceptarea și înregistrarea comunicărilor și a imaginilor, cu ajutorul mijloacelor tehnice, ce vor avea loc între Nicolai Cegan și Lilian Popescu, precum și cu alte persoane, prin intermediul cărora se vor solicita/primi/transmite bani sau alte obiecte, pe un termen de 30 zile din data eliberării autorizației.

A susținut că ulterior, prin încheierea din 19 aprilie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani s-a admis demersul procurorului și s-a autorizat prelungirea perioadei de amânare a aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț din 20 martie 2017 și a drepturilor sale, pe un termen de 30 zile, cu calcularea termenului din data eliberării autorizației.

Totodată, a evidențiat că la 20 iunie 2017 de către procuratură a fost emisă ordonanța prin care s-a dispus prelungirea termenului menținerii în calitate de bănuț.

Reclamantul a invocat că, ulterior într-un mod abuziv și obraznic în lipsă de probe și bazându-se doar pe declarații formale, procuratura, la 20 iulie 2017 a emis ordonanța de punere sub învinuire, încriminându-i comiterea infracțiunii prevăzută de prevederile art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal.

De asemenea, a considerat că a fost emisă absolut ilegală și neîntemeiată ordonanța din 20 iulie 2017 de către procurorul Procuraturii Anticorupție, Alexandru Cernei, prin care a fost aplicată față de dânsul măsura preventivă sub forma obligării de a nu părăsi țara, în lipsa unor motive temeinice.

La 30 noiembrie 2017, procurorul Procuraturii Anticorupție, Alexandru Cernei a emis ordonanța de scoatere de sub urmărire penală, pe motiv că nu există faptul infracțiunii prevăzute de art. 326 din Codul penal, cu clasarea procesului penal.

Prin urmare, reclamantul a menționat că a fost nevoie de un timp îndelungat pentru a-și demonstra nevinovăția, condiție inacceptabilă într-un stat de drept, în care drepturile și libertățile fundamentale ale omului sunt primordial aparate și garantate.

A relatat că pe parcursul exercitării urmăririi penale, au fost întreprinse acțiuni manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale, acțiunii al căror caracter ilegal s-au manifestat prin încălcarea principiilor și drepturilor generale, dar și încălcarea directă a normelor procedurale, la caz, dreptul la un proces echitabil prevăzut de art.6 CEDO, independența judecătorilor și supunerea lor numai legii, au fost încălcate prevederile legale referitor la administrarea și aprecierea probelor pe cauza penală, au fost întreprinse măsuri procesual penale în mod ilegal și abuziv, dar, cel mai grav a fost supus măsurilor speciale de investigații, și anume interceptarea și înregistrarea comunicărilor și a imaginilor, cu ajutorul mijloacelor tehnice.

A susținut că acțiunile ilicite ale organelor de drept au fost întreprinse chiar de la bun început, însăși pornirea urmăririi penale a fost una ilegală, or, s-au bazat pe probe

obținute până la pornirea urmăririi penale, probe care până la final au fost excluse din probatoriu.

Astfel, a evidențiat că învinuirea adusă s-a bazat exclusiv pe declarațiile martorului Nicolai Cecan, adică, proba cheie și esența urmăririi penale sunt declarațiile controversatului martor, care la acel moment s-a stabilit că a fost învinuit în comiterea mai multor infracțiuni.

A mai declarat că, ulterior, în mod miraculos au fost scoase în evidență circumstanțele reale în cauza penală și anume declarațiile martorului Nicolai Cecan nu a fost posibil de demonstrat; în rezultatul înregistrării convorbirilor telefonice între Nicolai Cecan și reclamantul s-a constatat că nicidecum nu rezultă că el a susținut că putea să influențeze pe cineva; Vadim Trofim a confirmat cele relatate de el, precum că Nicolai Cecan încerca să propună mijloace bănești ultimului pentru a refuza încheierea contractului de arendă. Respectiv, organul de urmărire penală a ignorat totalmente declarațiile reclamantului, fiind menținut în continuare în calitate de învinuit și obligat să nu părăsească țara.

A specificat că atât Procuratura Anticorupție și organul de urmărire penală, cât și instanța de judecată au comis fărădelegi, prin încălcarea normelor procesuale, urmărind să-i incrimineze o infracțiune mai puțin gravă, pentru comiterea căreia nu a fost vinovat.

Prin urmare, a remarcat că în condiția în care a fost achitat, consideră ilegale orice acțiune întreprinsă de organul de urmărire penală, și anume: ordonanța din 20 martie 2017, prin care a fost recunoscut în calitate de bănuț în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (1) Cod penal; încheierea din 20 martie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, prin care s-a autorizat efectuarea măsurilor speciale de investigații; ordonanța din 20 iunie 2017, prin care s-a prelungit termenul menținerii în calitate de bănuț; ordonanța din 20 iulie 2017, de punere sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de art.326 alin.(2) lit. b) Cod penal; ordonanța din 20 iulie 2017, privind aplicarea măsurii preventive sub forma obligației de a nu părăsi țara.

A indica reclamantul că prin ultima ordonanță emisă la 20 iulie 2017 i s-a încălcat dreptul la libera circulație, garantat de art.27 din Constituție.

A concluzionat că urmărirea penală a durat opt luni, perioadă în care au fost întreprinse doar măsuri de constrângere, presiune și intimidare, or, acțiunile organului de urmărire penală și a Procuraturii Anticorupție nu au fost direcționate corect, nu s-au cumulat probe care a-r demonstra vinovăția inculpatului, ci din contra, proba forte (declarațiile martorului Nicolai Cecan) a fost recunoscută ca tendențioasă, dar, necătând la acestea, a fost exploatat la maxim.

A afirmat că în rezultatul acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală s-a adus defăimare imaginii, reputației și probității obținute, or, anterior a deținut funcția de Președinte al r-lui Ialoveni, funcție înaltă, având o reputație ireproșabilă, iar, prin acțiunile organelor de urmărire penală a fost denigrată integritatea acestuia, fiind pus într-o situație înjositoare și batjocoritoare în fața societății, fiind prezentat ca o persoană coruptă și amorală, necătând la faptul că beneficia de prezumția nevinovăției.

În acest sens, a menționat că onoarea și demnitatea reclamantului ca fostă persoană cu funcție publică, au fost prejudiciate într-un mod ilicit, obraznic și abuziv de către organul de urmărire penală, procuratură și instanța de judecată.

Respectiv, a evidențiat că a avut de suferit o demoralizare profundă, dispărându-i

orice încredere, atât în sine, cât și în organele de resort, în acest sens micșorându-se posibilitatea de a mai accede în alte funcții publice.

A relatat că, acțiunile ilicite ale organului care a exercitat urmărirea penală și ale instanțelor judecătorești au jucat un rol negativ în viața sa, fiindu-i create obstacole morale și fizice, pierdere de timp, energie, stres și suferință psihică, dar și pierderi materiale. Or, interceptările telefonice și înregistrările video urmează a fi catalogate drept o imixtiune gravă a organelor de drept în viața privată și de familie.

Mai mult a susținut că, în perioada când era pus sub învinuire se desfășurau toate acțiunile procesuale de urmărire penală, soția sa tocmai născuse al patrulea copil, fapt care a dus la un stres și o afecțiune psihică nedorită și inutilă acesteia, iar ceilalți trei copii minori au fost martori la tot calvarul și suferința îndelungată prin care a trecut.

A solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a sumei de 500000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin hotărârea din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial acțiunea, s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Lilian Popescu suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești; în rest, pretențiile s-au respins.

La 18 octombrie 2018, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La 23 octombrie 2018 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

La 26 octombrie 2018 Lilian Popescu, reprezentat de avocatul Ilie Gîlcă a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acesteia, casarea parțială a hotărârii din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

Prin decizia din 23 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, s-a admis apelul declarat de către Lilian Popescu și s-a modificat hotărârea din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral de la 10000 de lei până la 50000 de lei.

La 18 iulie 2019, prin intermediul Oficiului poștal, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 23 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată depusă de Lilian Popescu să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocată dezacordul cu decizia instanței de apel, menționând că la emiterea acesteia au fost aplicate eronat normele de drept material.

A considerat că instanța de judecată neîntemeiat a încasat prejudiciul moral în

sumă de 50000 de lei, acesta fiind exagerat, or, cuantumul compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această compensație poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

La 23 iulie 2019 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 23 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat dezacordul cu hotărârile instanțelor ierarhic inferioare, menționând că prezenta acțiune civilă este neîntemeiată, în condițiile în care, din legislația în vigoare rezultă expres că nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrag răspunderea statului.

Totodată a relatat că Lilian Popescu nu a prezentat probe concludente prin care să ateste faptul că bănuiala sa ar fi avut vreun efect negativ asupra reputației sale.

A mai specificat recurentul că existența în speță a ordonanței de clasare a cauzei penale, nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis acțiuni ilegale, or, efectuarea măsurilor operative de investigație este obligatorie organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova a indicat că prejudiciul reprezintă o pagubă care este cauzată individului prin vătămarea unui interes personal nepatrimonial și urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 23 mai 2019.

Materialele cauzei atestă că decizia instanței de apel a fost expediată părților prin intermediul poștei electronice la 05 iulie 2019 (f.d.120).

Astfel, recursurile declarate la 18 iulie 2019 și 23 iulie 2019, sunt în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 16 octombrie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova admisibile și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de

contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, va casa decizia instanței de apel și va menține hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, stabilește că fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) - (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficientă pentru soluționarea cauzei.

Înaintând acțiune în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, Lilian Popescu a solicitat repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, a procuraturii și a instanțelor de judecată, în cuantum de 500000 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii și încasării din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Lilian Popescu suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, a procuraturii și a instanțelor de judecată, în rest acțiunea a fost respinsă.

Instanța de apel, verificând temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanțe, a respins apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, a admis apelul declarat de Lilian Popescu și a modificat hotărârea din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin majorarea prejudiciului moral de la 10000 de lei până la 50000 de lei.

În aceasta ordine de idei, instanța de apel a considerat că suma de 10000 de lei, care a fost dispusă spre încasare de către prima instanță, reclamantului, nu reprezintă o suma rezonabilă, or, în condițiile în care Lilian Popescu a fost scos de sub urmărire

penală, interceptarea apelurilor apelantului, aplicarea în privința apelantului a unui șir de măsuri procesuale care nemijlocit au dus atingere drepturilor și libertăților acestuia garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, sunt considerate ilegale și au cauzat acestuia un prejudiciu moral enorm.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel a dat o apreciere eronată materialului probator anexat la dosar care a dus la soluționarea greșită a cauzei, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, corect a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii.

În susținerea opiniei date se rețin prevederile art. 1405 alin. (1) Cod civil (în vigoare la data de referință), care stabilesc că prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Conform art. 3 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Iar, articolul 6 din Legea sus menționată indică că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Astfel, materialele cauzei atestă că prin ordonanța din 20 martie 2017 a ofițerului de urmărire penală al Direcției nr. 2 a DGUP a CNA s-a recunoscut în calitate de

bănuit Lilian Popescu, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit.b) Cod penal, în cadrul cauzei penale nr. 2017970168 (f.d.8).

Totodată, prin mandatul judecătoresc din 20 martie 2017 emis de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis demersul procurorului în Procuratura Anticorupție și s-a autorizat amânarea aducerii la cunoștință bănuیتului Lilian Popescu a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuیت din 20 martie 2017 și a drepturilor sale pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din data eliberării autorizației (f.d.10).

Ulterior, prin încheierea din 20 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani s-a autorizat efectuarea măsurilor speciale de investigații și anume: interceptarea și înregistrarea comunicărilor și a imaginilor, cu ajutorul mijloacelor tehnice, ce vor avea loc între Nicolai Cecan și Lilian Popescu, precum și cu alte persoane, prin intermediul cărora se vor solicita/primi/transmite bani sau alte obiecte, pe un termen de 30 de zile, din data eliberării autorizației (f.d.9).

S-a mai constatat că prin încheierea din 19 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani s-a admis demersul procurorului Anticorupție și s-a autorizat amânarea aducerii la cunoștință bănuیتului Lilian Popescu a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuیت din 20 martie 2017 și a drepturilor sale, pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din data eliberării autorizației (f.d.11).

Prin ordonanța din 20 iunie 2017 a procurorului în Procuratura Anticorupție, confirmată de către Procurorul General, s-a dispus prelungirea în cauza penală nr. 2017970168 a termenului menținerii în calitate de bănuیت a lui Lilian Popescu, până la 20 iulie 2017 (f.d.12).

Ulterior, prin ordonanța din 20 iulie 2017 a procurorului în Procuratura Anticorupție s-a pus sub învinuire Lilian Popescu, fiindu-i încriminat comiterea infracțiunii prevăzute de art.326 alin. (1) din Codul penal (f.d.13).

Prin ordonanța din 20 iulie 2017 a procurorului în Procuratura Anticorupție a fost aplicat față de Lilian Popescu măsura preventivă - obligarea de a nu părăsi țara, pe un termen de 30 de zile (f.d.15-16).

Iar, prin ordonanța din 30 noiembrie 2017 a procurorului din Procuratura Anticorupție s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Lilian Popescu, din motivul că în circumstanțele descrise nu există faptul infracțiunii prevăzute de art.326 din Cod penal și clasarea procesului penal în cauza nr. 2017970168 (f.d.17-20).

În conformitate cu art.66 alin. (3) Cod de procedură penală, în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare.

Reieșind din cele constate, și având în vedere că Lilian Popescu în cadrul urmării penale a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art.326 alin. (1) din Codul penal, fiind supus unor măsuri speciale de investigații ca interceptarea și înregistrarea comunicărilor și a imaginilor, precum și măsurii preventive de a nu părăsi țara, pe un termen de 30 de zile, iar ulterior fiind scos de sub urmărire penală, din motiv că din circumstanțele descrise, nu există faptul infracțiunii, acesta cade sub incidența Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Aici, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții

Supreme de Justiție reține că Legea enunțată reglementează nu doar dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, dar și dreptul de a cere compensații pentru reabilitare în urma pornirii urmăririi penale și ulterior scoaterii de sub urmărire penală, nefiind constatată întrunirea elementelor infracțiunii.

Conform art. 1422 Cod Civil (în vigoare până la 01 martie 2019) în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

În conformitate cu art. 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, stabilește că dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Art. 11 din aceeași Lege, indică că mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Cod de procedură penală; În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Astfel, în situația în care prin ordonanța din 20 martie 2017 Lilian Popescu a fost recunoscut în calitate de bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal, în cauza penală nr. 20179700168, tot la aceeași dată, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani fiind autorizat efectuarea măsurilor speciale de investigații și anume interceptarea și înregistrarea comunicărilor și a imaginilor, iar prin ordonanța din 20 iulie 2017 Lilian Popescu a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminat comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (1) din Codul Penal, și prin ordonanța din 20 iulie 2017 fiind aplicat în privința învinuitului măsura preventivă de a nu părăsi țara, pe un termen de 30 de zile, ulterior, prin ordonanța din 30 noiembrie 2017 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Lilian Popescu, pe motiv că

fapta nu întrunește elementele infracțiunii și clasarea procesului penal în cauza nr. 2017970168, reclamantul a suportat suferințe fizice și psihice, fiindu-i afectat dreptul la libera circulație și dreptul la respectarea vieții private, garantate atât de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale cât și de Constituția Republicii Moldova, respectiv, prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia admiterii parțial a acțiunii și necesitatea încasării prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei.

Or, suma dispusă spre încasare de către instanța de fond este una rezonabilă și echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat lui Lilian Popescu prin atragere ilegală la răspundere penală, fiind proporțională cu sumele acordate de instanțele naționale, cât și de Curtea Europeană pe cazuri similare.

Mai mult, despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe fizice sau psihice. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

În aceste circumstanțe nu poate fi reținută concluzia instanței de apel referitor la faptul că suma de 50000 de lei încasată cu titlu de prejudiciu moral reprezintă pentru Lilian Popescu o sumă rezonabilă, în condițiile în care acesta a fost scos de sub urmărire penală, în privința ultimului fiind autorizate interceptările apelurilor și fiind aplicată măsura preventivă de a nu părăsi țara, deoarece suma de 50000 de lei este o sumă exagerată, iar prin prisma Convenției CEDO, quantumul despăgubirii trebuie astfel stabilit, încât aceasta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

Drept urmare, prima instanță la stabilirea quantumului prejudiciului moral a luat în considerare gravitatea infracțiunii incriminate lui Lilian Popescu, încălcările procesuale admise la urmărirea penală, acțiunile procesuale, măsurile speciale de investigație și măsura preventivă aplicate în privința acestuia, perioada restrângerii dreptului reclamantului la libera circulație, ținând cont că aceste acțiuni și măsuri procesuale au constituit ingerințe în dreptul lui Lilian Popescu la inviolabilitatea vieții private și la libera circulație, de gradul trăirilor negative și disconfortul suportat de către reclamant odată cu supunerea acestuia urmăririi penale, consecințele produse familiei, de stresul precum și de efectele psihice provocate.

În conexiunea celor relatate se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunile cu care a fost investită, ce a dus la emiterea unei soluții greșite, pe când prima instanță în mod temeinic și legal a admis parțial acțiunea depusă de Lilian Popescu.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și

Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se casează decizia din 23 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 12 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lilian Popescu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, a procuraturii și a instanțelor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Victor Burduh

Maria Ghervas

Galina Stratulat